

Over muziek gebruiken als weg naar bevrijding, cultuur en zelfontdekking Corey Harris

foto: collectie Corey Harris

door Eddy Bonte

Twintig jaar geleden startte Corey Harris zijn platencarrière met het akoestische soloalbum 'Between Night and Day'. In die tijd leverde hij een oeuvre af dat men 'eclectisch' zou kunnen noemen. Zijn debuutplaten bestonden uit akoestisch solowerk, op 'Vu Du Menz' uit 1999 vormde hij een duo met de New Orleans-pianist Henry Butler, 'Greens From the Garden' bevat o.a. funk, hij nam reggae op, enzovoort. Samen met de genres, wisselde ook het instrumentarium. Toch klinkt hij altijd als Corey Harris, zodat we tijdens een babbel met hem peilden naar de constante elementen in zijn werk.

Je hebt de voorbije twee decennia een echt eclectisch oeuvre afgeleverd, maar ik zou dit interview niet willen toespitsen op al die verschillen, maar wel op de constante elementen in je werk. Oh! Wel, wat constant is gebleven, is mijn portret van de cultuur in al zijn aspecten, en daarmee bedoel ik Afrikaanse cultuur. We spreken altijd over 'roots', maar in feite moeten we over heel de boom spreken. De wortels liggen in Afrika, maar de stam van de boom is de blues en daaraan zijn dan weer allerlei takken ontsproten, zoals jazz, hip-hop en funk. Je kan niet één stijl

beschouwen, je moet ze allemaal samen nemen. En dat is dan zo'n beetje wat ik beoog: de variëteit van de zwarte muziek tonen middels de muziek die ik schrijf en de invloeden die ik in de loop der jaren heb ondergaan via mijn reizen en door met anderen samen te spelen.

Je startte wel degelijk als soloartiest en met akoestische blues, met de hoofdtek van die boom zeg maar. Uit welke streek van de Verenigde Staten ben je afkomstig en waar komt je interesse voor de blues vandaan?

foto: Wavelinks.net

Ik ben geboren in Colorado, maar mijn moeder is van Texas en mijn vader van Kentucky. De blues hoorde ik gewoon thuis en in de kerk. Blues, spiritueel en gospel, dat ligt dicht bij elkaar. Ik pikte dus een heleboel op door te observeren, maar ten gronde heeft het met mijn familie te maken.

Volgens Eugene 'Hideaway' Bridges, hebben drie muzikale tradities tot de blues geleid: uiteraard die van de zwarte bevolking, maar ook de muziek van de Indianen en van de blanken, bijvoorbeeld lerse volksmuziek. Eugene, ik ken Eugene! Die andere invloeden maken er ongetwijfeld deel van uit, maar in de blues zullen die toch het kleinste onderdeel vormen hoor! Neem nu Mississippi. Daar woonden bijna alleen zwarten en dus zal de invloed van blanke muziek gering zijn geweest. Ik denk persoonlijk dat de invloed meer van doen heeft met de context waarin de zwarten zich bevonden: een nieuwe omgeving, een nieuwe cultuur, een samenleving met andere regels. Komt daarbij dat hun leven vooral uit dienen bestond en ze niet over een uitlaatklep beschikten voor

hun energie, hun talent en hun onderdrukking. Ik zou dus niet veel belang hechten aan de invloed van de lerse volksmuziek als we over blues spreken, wat niet wil zeggen dat de lerse volksmuziek geen invloed zou hebben gehad op de populaire Amerikaanse cultuur in het algemeen en popmuziek in het bijzonder! De invloed van Schotten, Ieren of Britten in het algemeen, weegt veel meer door op genres als bluegrass, country en 'old time string band'.

Vrijheid, bevrijding, repatriëring

Je teksten vormen een andere constante. Je bent een zeer geëngageerd artiest, maar dat engagement laat je niet altijd expliciet horen. Soms gaat een lied gewoon over 'Woke up this morning', terwijl een titel als 'Lynch Blues' aan duidelijkheid niets te wensen over laat. Soms ga je indirect te werk, zoals in 'Tallahatchie', ook een nummer van je album 'Fulton Blues', waar de verdwijning en de verdrinkingdood van Brother Emmett wellicht iets minder toevallig is dan je laat uitschijnen... Ho, maar dat is een historisch nummer over Emmett Till. Het is een gekend verhaal dat zich afspeelt in het Mississippi van de jaren '50. Emmett is van Mississippi afkomstig, maar groeit op in Chicago. Als hij een jaar of vijftien is, stuurt zijn moeder hem naar zijn geboor-

testreek om de zomer bij zijn grootmoeder door te brengen. Het verhaal gaat dat hij in Money, Mississippi, het stadje waar Sonny Boy Williamson vandaan komt, naar een blanke vrouw zou hebben gefloten. In plaats van met die jongen te praten en te vragen of het waar is wat die vrouw beweert, hij is tenslotte pas vijftien, wordt hij opgepakt, gemarteld en vermoord. Daarna wordt hij verdrinken. De mannen die hem oppakken, trekken naar een fabriek waar zwarte arbeiders verplicht worden het lichaam aan een zwaar machineonderdeel vast te binden, opdat zijn lijk niet zou boven komen drijven. Na een paar dagen, werd hij toch gevonden en die gebeurtenis groeide uit tot een enorm verhaal dat in alle kranten voor zwarten uitgebreid aan bod kwam - het ging tenslotte om een jongen van amper vijftien die was gemarteld en vermoord omdat hij zwart was. Rond die tijd, won de Civil Rights Movement (beweging voor meer burgerrechten voor de zwarten) aan invloed, want in het zuiden waren veel zwarte mensen de manier waarop ze dagelijks werden behandeld zo langzamerhand beu aan het worden. De moeder van Emmett wilde aan heel de wereld tonen wat haar zoon was overkomen en op de begrafenis stond de kist open! Op de foto's - je vindt er op internet - kan je amper nog het gezicht van een jongen herkennen. Tot op de dag van vandaag werd niemand vervolgd of veroordeeld, er werd zelfs geen enkel onderzoek

Duvel Blues, Puurs - 2014 / foto: Franky Bruneel

“Als we beter weten wie we zijn, oprecht weten wie we zijn, kunnen we de andere ook beter respecteren.”

geopend. Daarover gaat dit nummer en de Tallahatchie is de rivier die door het stadje Money loopt.

Kan je je engagement verduidelijken? Het is geen expliciet politiek engagement, maar je boodschap klinkt wel heel sterk door.

Truth and rights, waarheid en rechten, zoals Koning Emmanuel zei. De trefwoorden zijn: vrijheid, bevrijding ('redemption') en internationale repatriëring. In Amerika werd de zwar-

ten heel wat onrecht aangedaan en we hebben ons ook heel wat onrecht laten aandoen. Daarom is bevrijding nodig. Waarheid: als een fout is begaan, moet die worden rechtgezet en cultuur is één manier om dat te bereiken. Door cultuur, muziek en onderwijs kunnen we iedereen laten weten wat werkelijk is gebeurd. Repatriëring: om fysiek te kunnen repatriëren, moeten we mentaal weten wie we zijn. Iedereen, niet enkel de zwarten. Als we beter weten wie we zijn, oprecht weten wie we zijn, kunnen we de andere ook beter respecteren. Iedereen heeft een geschiedenis, niet alleen ik, en iedereen heeft het recht om fier te zijn op wie hij is. Maar als ik niet weet wie ik ben, kan ik ook niet weten wie de andere is. Als ik mezelf niet liefheb, kan ik onmogelijk de andere liefhebben. Hier begint het mee, dit is de sleutel. Ik ben op reis naar zelfkennis en mijn muziek is de kroniek van wat ik van het leven ontdek.

Henry Butler & Corey Harris / foto: David B. Grunfeld

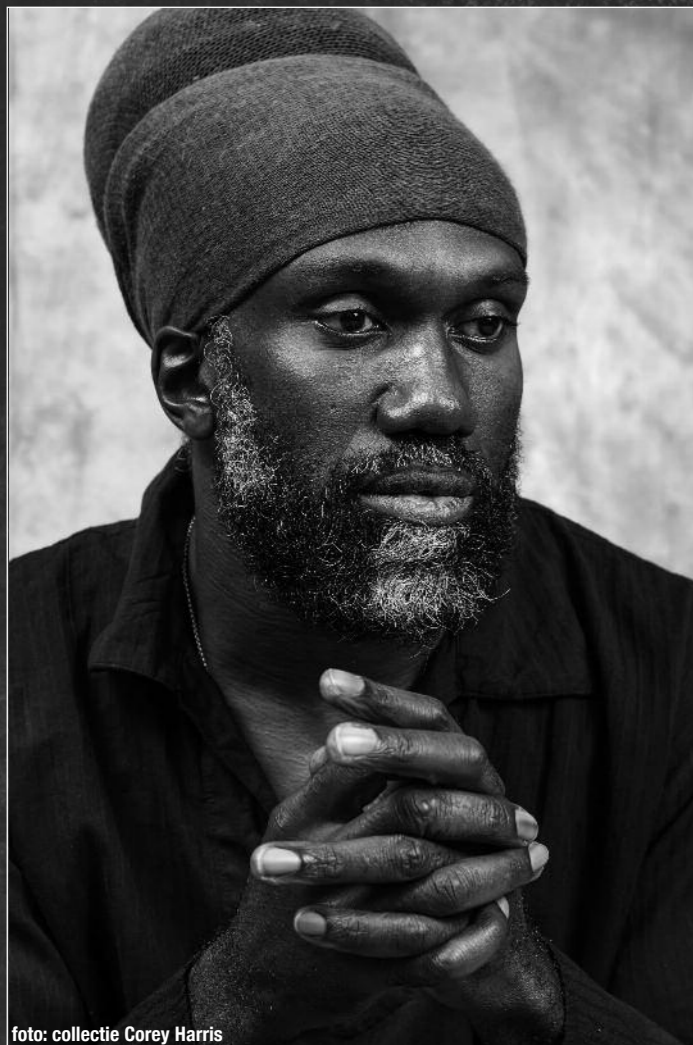

foto: collectie Corey Harris

Elektronisch lynchen

Een nummer als 'Lynch Blues' klinkt bijzonder ernstig. De tekst ervan doet me denken aan die van 'Strange Fruit': de vruchten aan de bomen zijn lijken van gelynchte zwarten. Hoe letterlijk of hoe symbolisch dienen we 'lynchen' vandaag de dag te nemen?

Ook dit lied behandelt een historisch onderwerp, dat van mijn grootoom die in de jaren '20 werd gelyncht. 'Lynch Blues' is mijn erbetoon aan hem. Mijn grootoom was van Arkansas; ik heb hem nooit gekend en het duurde een tijd vooraleer ik te weten kwam dat iemand van mijn familie indertijd werd gelyncht. In die zin kan je het nummer letterlijk opvatten. Je kan het ook symbolisch opvatten, want vandaag de dag wordt op veel manieren gelyncht: ze knopen je niet meer op zoals vroeger, het gebeurt op andere manieren. Ken je het verhaal van James Bird uit Texas, een zwarte jongen met mentale achter-

“Ik ben op reis naar zelfkennis en mijn muziek is de kroniek van wat ik van het leven ontdek.”

stand? Op weg naar huis, werd hij door neonazi's van straat geplukt en omgebracht. Ze bonden hem aan een wagen en reden rond tot er niets meer van hem overschoot. Dat is geen lynchpartij, ze knoopten hem niet op aan een boom, maar hij werd wel omgebracht gewoon omdat hij zwart was! De voorbije paar decennia spreken we ook van 'elektronisch lynchen'. Bijvoorbeeld: iemand wordt ten onrechte beschuldigd, maar in de media wordt hij wel als de dader opgevoerd. In veel gevallen wordt in de Verenigde Staten met een dubbele morele standaard gemeten, één voor blan-

ken en één voor zwarten, zowel inzake justitie als in de media.

Laten we het over een andere constante in je werk hebben: de toon. In het boekje bij je eerste cd uit 1995, schrijf je dat een muzikant zijn eigen 'toon' moet hebben. Ik dacht daarbij ook aan je stem, een sterke, herkenbare en zeer overtuigende stem. Zelfs een simpele frase als 'Early in the morning' klinkt meteen overtuigend. Maar hoe zit het met die 'toon'?

Bedankt voor het compliment over mijn stem! De tonale kwaliteit van mijn muziek is eenvoudig, er komen niet zo erg veel akkoorden aan te pas. Persoonlijk, hou ik ook van meer complexe muziek zoals jazz, maar ik stel vast dat ik aangetrokken word door rootsmuziek en dan spreken we over dominante akkoorden, 'blue notes', en dergelijke. Ik hecht ook veel belang aan ritme. Wat ik met de gitaar doe, is belangrijk. Het helpt me om ritmisch te zingen. Ik ben dus veeleer aangetrokken door 'warme' of 'donkere' tonen en ik hou niet zozeer van 'twangy', heldere tonen. Thematisch bekeken, is mijn 'toon' ongeveer dezelfde is gebleven, nl. de muziek gebruiken als een pad naar zelfontdekking, om dingen te onthullen, om over cultuur te spreken, om cultuur te huldigen en om een weg vooruit aan te wijzen. Een volk dat niet weet wie het is, weet evenmin waar het naartoe gaat, daar geloof ik heel sterk in. Heel veel zwarte mensen luisteren niet meer naar blues, hoewel het deel uitmaakt van de recente geschiedenis, van hun recente geschiedenis. Kijk, wij bestaan nog dankzij culturele uitingen als jazz en blues. Zonder cultuur bestonden we niet meer. Geen enkel volk overwint tegenspoed zonder cultuur, dat is altijd en overal geldig en wij vormen daarop geen uitzondering. We moeten bekend maken wat we de wereld op artistiek vlak hebben geschonken, we mogen dat rustig claimen en het gebruiken om te overleven en om onszelf te inspireren. Mijn thematische 'toon' is dus muziek gebruiken als weg naar bevrijding, cultuur en zelfontdekking.

Black Power is zeker relevant

Je bezocht meer dan eens Afrika. Wat heeft Afrika aan je muziek toegevoegd? Of anders gezegd: zou het zonder Afrika een verschil maken?

Het zou toch een bepaald verschil maken. Afrika bezorgde me de achtergrond van ons verhaal. Wie in Amerika opgroeit als zwarte, leert dat zijn geschiedenis begint bij de slavernij. Die gedachte zit al in het hoofd van elk zwart Amerikaans kind: 'wij zijn slaven'. Maar dat klopt niet, de slavernij was maar één periode uit een zeer lange geschiedenis. Het is een beetje alsof jullie zich nog altijd als slaven van de Spanjaarden zouden beschouwen! De Spaanse overheersing was een bepaald moment in jullie geschiedenis, het is lang geleden en het is voorbij. De mensen weten het, praten erover en het speelt tot op vandaag mee, maar het is niet de totaliteit van jullie geschiedenis. Om ons verhaal te vervolledigen, is er nog heel wat werk aan de winkel.

Bevat de boodschap van de zwarte beweging en van Black Power uit de jaren zestig-zeventig (Black is Beautiful, I'm Black and I'm Proud, etc...) nog enige relevantie voor jou? Ik herinner me toespraken over de zwarte identiteit. Een bepaalde vleugel van de Black Panthers tolereerde zelfs geen sympathiserende blanken in haar partijrangen, omdat ze het als zwarten allemaal zelf wilden doen...

Absoluut relevant, ja. Kijk naar elke andere natie in de wereld, bijvoorbeeld China: Chinezen komen samen om over Chinese zaken te spreken en te beslissen. Wij zeggen toch niet van 'ho, daar willen we ook bij zijn!'. Jullie Belgen spreken over zaken die de Belgen aangaan. Elke natie is verantwoordelijk voor haar eigen problemen en lost ze op naar eigen inzicht. Dat betekent niet dat samenwerken met andere naties is uitgesloten, want we bevinden ons uiteindelijk allemaal samen op deze planeet, de Aarde. We moeten allemaal samenwerken, maar

het huis telt vele kamers en we dienen samen te komen in de hal om uit te zoeken hoe ons huis kan blijven recht staan. We dragen allemaal verantwoordelijkheid tegenover onszelf, we kunnen geen leentje-buur spelen om eigen probleem op te lossen. Dus ja, 'black power' is relevant, want zonder macht kunnen de zwarten hun eigen weg niet uitstippelen of voor zichzelf opkomen. Elke natie die ooit iets betekende, had macht. Een natie zonder macht, heeft nooit iets kunnen verwezenlijken. Macht betekent hier niet mensen onderdrukken, maar integendeel de mensen 'machtiger maken' (in het Engels: 'to empower'), want de zwarten werden gedurende vele eeuwen onderdrukt. Om hieraan te kunnen verhelpen, moeten de zwarten weten wie ze zijn. Als je weet wie je bent, dan is die kennis gelijk aan macht.

Van Cairo tot de Kaap

Je bent een Rasta en je speelt soms reggae, maar toch is dat niet altijd zo expliciet. Spelen die Rasta-elementen een belangrijke rol in je boodschap? Rasta verwijst slechts naar een deel van Afrika, met name Ethiopië, en niet naar heel het continent.

Als Rasta kijken we uiteraard naar het hele continent, van Cairo tot de Kaap. Als je vandaag naar Afrika kijkt, dan zie je inderdaad veel verschillen, maar als je de totaliteit van de Afrikaanse geschiedenis in ogenschouw neemt, krijg je een ander beeld. We weten allemaal dat de geschiedenis van Afrika, van de mensheid zelfs, begon in de vallei van de Nijl. Kijk naar de vlag van Ethiopië en dan naar de vlag van zoveel andere Afrikaanse landen: ze hebben dezelfde kleuren overgenomen en daarmee hun Ethiopische afstamming bekrachtigd. Ik denk ook aan grote Afrikaanse historici zoals Sjeik Anta Diop uit Senegal, die veel knappe werken schreef over de prekoloniale geschiedenis van Afrika. Hij heeft ook het verband onderzocht én aangetoond tussen diverse Afrikaanse talen en daardoor het verband tussen die volkeren en hun geschiedenis. Van dat soort bevindingen

foto: Sam Erickson

maken we heel veel gebruik, want je moet de totaliteit van de geschiedenis vatten en niet enkel die van gisteren. Natuurlijk is blues in Amerika ontstaan in een sfeer van onderdrukking en natuurlijk

drukt de Afrikaanse ziel zich uit via de blues - en toch is het maar een deel van het verhaal. Veel verhindert ons te beseffen wie we zijn en in Amerika zijn velen van ons in slaap gevallen. Als je de gemiddelde

zwarte Amerikaan vertelt dat hij eigenlijk een Afrikaan is, krijg je soms verontwaardigde reacties. Dat is bijzonder vreemd. Als je iemand van Chinese afkomst vraagt of hij Chinees is, dan antwoordt hij

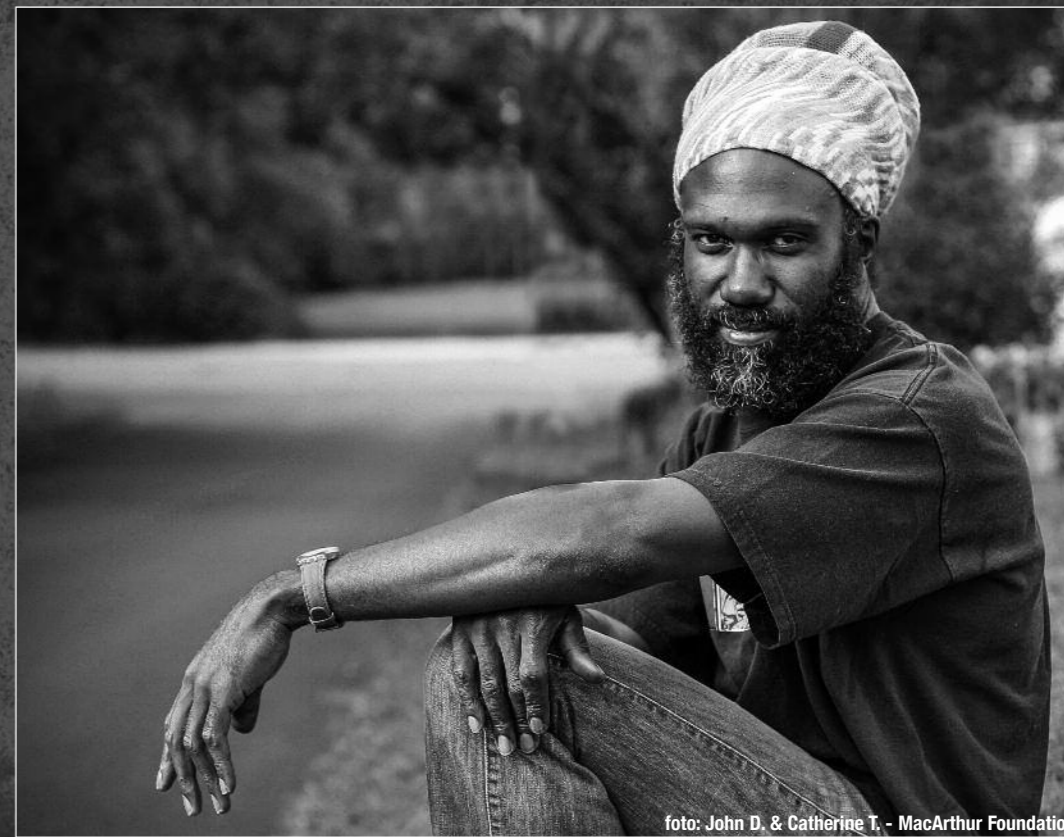

foto: John D. & Catherine T. - MacArthur Foundation

daarop volmondig met 'natuurlijk'. Bij ons echter, bestaat nog veel geestelijke slavernij. Als boodschapper die muziek speelt, oordeel ik het mijn plicht om via muziek en cultuur uit te drukken wat verloren is gegaan...

Reggae lijkt me niet altijd expliciet in je werk aanwezig.

Wel, ik heb toch al twee platen met reggaemuziek opgenomen en in de toekomst zal ik nog reggae opnemen. Maar ik ben ook realistisch: ik ben een Rasta Bobo Far Eye, maar ik hou ook de markt in de gaten, want het is toch de bedoeling dat ik mijn platen verkoop! Ik hou van blues en ik breng de blues op mijn manier, maar omdat niet elke bluesliefhebber van reggae houdt, moet ik dat segment van de markt ook bedienen. Niet zomaar omdat ik 'moet', want ik hou natuurlijk van de muziek die ik breng. Dat gezegd zijnde, wil ik mijn roeping getrouw blijven en die is de mensen een weg vooruit aan te wijzen door middel van

cultuur. Rasta is een deel van mijn muziek en omgekeerd, het is één en hetzelfde. Mijn opdracht luidt: de mensen duidelijk maken wie we zijn en dat vieren, ongeacht wie we zijn. Wat ik aan Japanners zo bijzonder vind, is dat ze tegelijk modern en traditioneel zijn. In veel landen wil men één van de twee kiezen, maar de Japanners kiezen beide tegelijk en ik meen dat wij dat voorbeeld dienen te volgen. De zoektocht naar wie we zijn, heeft niet tot doel terug te keren naar de oude tijden, maar heeft integendeel tot doel om vooruit te gaan! Ik neem dan het voorbeeld van Keizer Haile Selassie: alles wat hij deed was Ethiopisch, hij kende de Ethiopische cultuur, hij kende de lange Ethiopische geschiedenis, maar tegelijk werkte hij met computers, beschikte hij over een luchtmacht en zette hij allerlei middelen in om zijn volk op te voeden zodat ze zouden meespelen op het wereldpodium. Dát is de betekenis van wortels

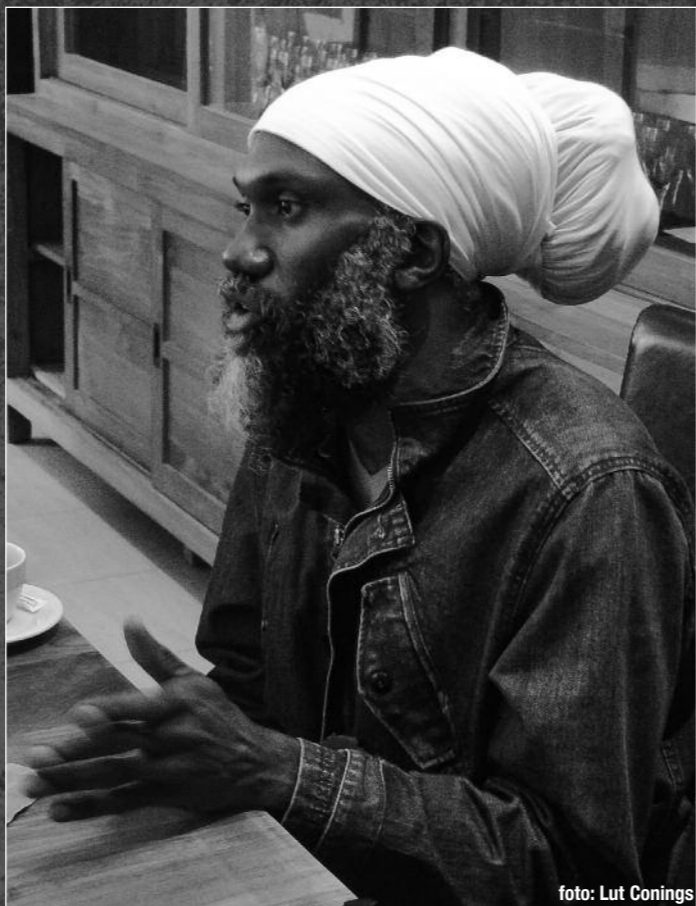

foto: Lut Conings

Duvel Blues, Piurs - 2014 / foto: Franky Bruneel

“ Afrika moet orde op zaken stellen in eigen huis. Kijk naar al die wedlopen en oorlogen om grondstoffen in Afrika...”

te hebben in het verleden en de vastberadenheid om vooruit te gaan.

Om nog even terug te keren naar die zwarte identiteit. Dat doet me denken aan de eerste plaat van The Last Poets en het nummer 'Wake Up, Nigger!' Zei de geëngageerde zwarte tegen zijn minder geëngageerde zwarte medemens in 1970... Herinner je je dat nummer?

Ik herinner het me zeker! Hoewel ik het N-woord niet gebruik om naar mezelf of naar anderen te verwijzen, begrijp ik de geest die erachter schuilgaat, namelijk dat je op een bepaald moment zo gefrustreerd bent door je eigen volk, door wat er rondom je ge-

beurt, door wat zich in Afrika afspeelt, dat je zegt 'Verdomme, we moeten iets doen!'. Dat je zegt: dit is niet het moment om elkaars handje vast te houden en te doen alsof alles in orde komt, dit is niet de tijd voor weer een optocht en een glimlach, nee, het is tijd om de handen uit de mouwen te steken en plannen te ontwerpen. Het is zelfs niet de tijd om kwaad te zijn en jan en alleman te haten, nee, er moet worden gewerkt, gewerkt! Het huis dat we bewonen ligt er wanordelijk bij. Laten we dus even nadenken hoe we orde op zaken kunnen stellen. En wanneer ons huis op orde is, laat ons dan met andere naties spreken en heel de planeet in orde brengen. Maar zolang Afrika haar huis niet op orde heeft, zal niemand's huis in orde geraken. Afrika moet orde op zaken stellen in eigen huis... Kijk naar al die wedlopen en oorlogen om grondstoffen in Afrika. Had Afrika geen grondstoffen, geen kat zou ernaartoe willen en er zouden geen oorlogen worden gevoerd... We hebben nog heel wat werk voor de boeg!

www.corey-harris.com